

תוכן עניינים

3.....	מבוא
4.....	מקורות חובת הגילוי בדיני החוזים
8.....	חוקים ספציפיים הקובעים חובת גילוי
9.....	היקפה של חובת הגילוי
15.....	הקשר הסיבתי
19.....	שיקולים כלכליים בהטלת חובת גילוי
21.....	דיון ומסקנות
24.....	סיכום
25.....	רשימה ביבליוגרפית

מבוא

חובת הגילוי מוזכרת בהקשרים רבים בדיני החוזים. היא מצויה בהוראות חוק ספציפיות הנוגעות לחוזים ספציפיים, והיא גם מוזכרת כחובה חוזית כללית. הפרתה של חובת הגילוי עשויה להצמיח לצד המתקשר בחוזה שנפגע מהפרת חובת הגילוי סעדים בגין ההפרה, לרבות סעד של ביטול החוזה, ומכאן חשיבותה של הגדרתה של חובת הגילוי.

המחוקק איננו מגדיר במפורש את היקפה של חובת הגילוי. היקף זה נקבע בפסיקה של בתי המשפט, המושפעת מהגישות התיאורטיות לדיני החוזים בכלל, ולדיני התרמית וההטעיה בפרט. עם זאת, מעיון בפסיקות בתי המשפט ניכר כי לא קיימת הגדרה ברורה וממצה הקובעת את היקפה של חובת הגילוי, והכרעה בדבר קיומה של חובת גילוי, וכתוצאה מכך, בהפרתה של חובת הגילוי, נעשית לרוב באופן ספציפי המתמקד בנסיבות המקרה.

הגדרתה של חובת הגילוי נוגעת לאספקטים רבים, ואין בדיון אחד כדי למצות את שלל ההיבטים של חובת הגילוי, ואת שלל המקרים שבהם עשויה להתפרש חובת הגילוי באופן שונה. עם זאת, ניכר כי ישנן מספר דוקטרינות מרכזיות המוזכרות תדיר בהקשר של חובת הגילוי, ומהווים מעין תנאים מקדימים לבחינת חובת הגילוי.

במסגרת עבודה זו, נבקש לעמוד על היבטים מסוימים של חובת הגילוי. במסגרת כך נבקש לעמוד על המבחנים המרכזיים שהוכרו בקשר לחובת הגילוי. הדיון בעבודה זו, מוביל למסקנה לפיה ישנו פרמטר המשפיע באופן עקבי על היקפה של חובת הגילוי, אף אם איננו נמנה במפורש כחלק מהדוקטרינות המרכזיות המרכיבות את חובת הגילוי. כוונתנו היא לבחינת התנהגותו ותום לבו של הצד המחזיק במידע. כפי שיובהר בעבודה, פרמטר זה נלווה להיבטים רבים בחובת הגילוי ומשפיע עליהם. כפועל יוצא ממסקנה זו, נציע לאמץ פרמטר זה על מנת להבחין בין מקרים בהם ראוי שתוטל חובת גילוי לבין מקרים שבהם לא ראוי להטיל חובה זו, באופן שיתיישב עם השיקולים התיאורטיים הכלכליים שהוזכרו בקשר לצמצומה של חובת הגילוי.

בראשית המאמר, נציג את המקורות לחובת הגילוי, ונעמוד על היחס ביניהם כפי שבא לידי ביטוי בפסיקה ובעמדות המלומדים. בהמשך לכך, נבקש לעמוד על היקפה של חובת הגילוי בהתמקד במספר דוקטרינות מרכזיות המוזכרות בקשר לחובת הגילוי, ונראה את המשקל שניתן להן במקרים שונים על ידי בית המשפט. בהמשך, נעמוד על המבחנים לבחינת הפרתה של חובת הגילוי, בהתמקד במבחן הקשר הסיבתי שבין ההטעיה להתקשרות החוזית. במסגרת כך, נציג את ההשפעה של התנהגותו של הצד המחזיק במידע אף בכל הנוגע לבחינת הקשר הסיבתי. לאחר מכן, נציג בקצרה את השיקולים הכלכליים התיאורטיים שהוזכרו בספרות המורים על הצורך בצמצומה לעיתים של חובת הגילוי. לבסוף, נקיים דיון במקורות עליהם עמדנו, ונציג את המסקנה העולה מהדברים – מסקנה לפיה בחינת התנהגותו ותום לבו של הצד המחזיק במידע הינה חיונית לשם הכרעה בשאלה האם בכלל קמה חובת גילוי. במסגרת כך, נבקש להציע את עמדתנו, לפיה בחינת התנהגותו של הצד המחזיק במידע משליכה במישרין על סיווגם של המקרים שבהם המידע מוסתר מסיבות מוצדקות, באופן המרוקן מתוכן את השיקולים הכלכליים שהוזכרו בקשר לצמצום היקפה של חובת הגילוי.

מקורות חובת הגילוי בדיני החוזים

חובת הגילוי בדיני החוזים הוכרה במסגרת מספר הוראות בדיני החוזים. חובת הגילוי מתקשרת עם טעות במצב הדברים של הצד המתקשר בחוזה, ועל כן הוראות החוק העוסקות בטעות והטעיה הינן רלבנטיות לשם הגדרתה של חובת הגילוי.

סעיף 14 לחוק החוזים¹ מגדיר מהי טעות ומהי התרופה למי שנפגע עקב טעות:

(א) מי שהתקשר בחוזה עקב טעות וניתן להניח שלולא הטעות לא היה מתקשר בחוזה והצד השני ידע או היה עליו לדעת על כך, רשאי לבטל את החוזה.

(ב) מי שהתקשר בחוזה עקב טעות וניתן להניח שלולא הטעות לא היה מתקשר בחוזה והצד השני לא ידע ולא היה עליו לדעת על כך, רשאי בית המשפט, על פי בקשת הצד שטעה, לבטל את החוזה, אם ראה שמן הצדק לעשות זאת; עשה כן, רשאי בית המשפט לחייב את הצד שטעה בפיצויים בעד הנזק שנגרם לצד השני עקב כריתת החוזה.

(ג) טעות אינה עילה לביטול החוזה לפי סעיף זה, אם ניתן לקיים את החוזה בתיקון הטעות והצד השני הודיע, לפני שבוטל החוזה, שהוא מוכן לעשות כן.

(ד) "טעות", לענין סעיף זה וסעיף 15 - בין בעובדה ובין בחוק, להוציא טעות שאינה אלא בכדאיות העסקה.

סעיף 14 לחוק החוזים עוסק כאמור בטעות של הצד המתקשר. טעות זאת איננה צריכה בהכרח לנבוע מהפרה של חובת הגילוי של הצד השני לחוזה. יכול והצד המתקשר טעה לגבי עניין שהצד השני כלל איננו מודע אליו, ולא חלה לגביו כל חובת גילוי. נראה כי הסעיף הרלבנטי יותר לגבי חובת הגילוי הוא סעיף 15 העוסק בהטעיה, וקובע בהאי לישנא:

"מי שהתקשר בחוזה עקב טעות שהיא תוצאת הטעיה שהטעהו הצד השני או אחר מטעמו, רשאי לבטל את החוזה; לענין זה, "הטעיה" - לרבות אי-גילויין של עובדות אשר לפי דין, לפי נוהג או לפי הנסיבות היה על הצד השני לגלותן".

על פי נוסחו של הסעיף, אין חובת גילוי כללית לגבי כל מידע רלבנטי המצוי בידי של הצד המתקשר בחוזה. הסעיף מורה כי חובת הגילוי, שהפרתה עשויה להצמיח לצד השני את תרופת הביטול, היא רק במקרים בהם קיימת חובה שכזו לפי דין, נוהג או לפי הנסיבות. בשל עובדה זו, יש צורך לבחון בכל

¹ חוק החוזים (חלק כללי), תשל"ג-1973. (להלן: "חוק החוזים" ו/או "החוק").